

Jollmands historie.

Når man skal skrive historie om familien på Jollmand gården, må man se på hvad der er at finde i kirkebøgerne.

1650 2. søndag i fasten om tirsdagen begravet store Christens kone af Holm, 90 år.

1652 3. påskedag om onsdagen begravet store Christen af Holm, 96 år.

Sådan skriver præsten i kirkebogen. Efter dette, må man regne med store Christen er født på boelet 1556, og sammen har de fået sønnen Hans.

1653 domino palmarum, trolovet store Christens søn Hans, og Ingeborg, Christens datter begge af Holm.

1654 13.08 døbt Hans Christensens barn i Holm, kaldet Christen.

1684 22. søndag efter trinitatis viet Christen Hansen af Holm og Hans Hansens datter af Broballe.

1685 i december døbt Christen Hansens barn i Holm kaldet Hans.

1695 4.10 begravet Christen Hansen forstander i Holm.

1696 1.04 begravet Christen Hansens kone i Holm.

Denne Hans har kun været 11 år da forældrene er døde.

1711

1711 den 6. april anden påskedag viedes i Nordborg kirke Hans Christensen og Ann Niels datter, hun var datter af Niels Mau i Holm, slægten kan følges tilbage til 1543..

De fik fem børn:

Peter * 1714 - Christen * 1717 - Niels * 1718 - Maren * 1723 - Hans * 1726.

Da disse bliver gift kalder de sig Hansen Hjulmand hvor dette Hjulmand navn kommer fra, ved man ikke, og der kom jo også uorden i navnerækken. Den første skulle have været en Christen, han blev kun nr. to, og nr. en blev en Peter

Men, der kan have været en Christen, der så er død som spæd, efter vielse i 1711 kan der nemt har været en fødsel før Peter, * 1714.

—

Hvem der har passet dette fæsteboel og Hans kan ikke findes..

1751 den 28.10 blev Peter Hansen Hjulmand viet i Nordborg kirke til Hans Bugislav's datter Anna af Nordborg.

Peter Hansen Hjulmand har haft boelet ved jordfordelingen i 1771.

Peter og Anna fik 2 piger. Den ældste Anna blev gift med Frederik Frederiksen, de fik 1782 noget jord af boelet og byggede på Agerhøj, og Peter Hansen Hjulmand købte et tilsvarende jordareal kaldet Bolbrohavn, af Jes Dahl, boel nr. 33 inde ved Nordborg. Den store tretavlede lade bygning, der nu danner kroggården, er sikkert opført af selvejerbonden. Staldene har måske også blevet ordnet, der i de første år som selvejer, og ko båsene er nok de originale.

Man kunne også tænke sig, den store "Abildgård" stammer fra tiden, hvor man var blevet selvejer, nu skulle der tjenes ekstra penge, og der kunne en god abildgård være en god hjælp. Den alsiske frugt var godt anskreven ude omkring, der kom hvert år skib til Dyvig og hentede frugt. Når man ser det store stykke, der er udlagt som abildgård skulle det gerne give god høst. Abildgården afgrænses mod syd af det våde uopdyrkede område. Der er plantet en hæk af Qvæde, denne nu over to hundrede år gamle hæk er noget helt for sig selv. Denne grenmasse tykke og tynde, der snor sig ind imellem hinanden, **Barken** på de gamle stammer er næsten sort og blank, et ualmindeligt syn. En anden ting er et meget stort **Pæretræ**, der kun bærer en lille pære, jeg ville kalde den en gnalling. Det er dog en god frugt, den blev skåret i stykker og tørret i ovnen, efter tørring blev den hældt i en lærredspose, så kunne den gemmes, den blev så brugt i mælkevad. Der står også enkelte **Blommetræer** endnu.

Så var der selvfølgelig **Valnøddetræer**.

Det skal nævnes de mange æblesorter, hvoraf mange endnu er holden, er velsmagende. Nu dækker de hver vinter jorden med et lag frugt til glæde for fuglene.

Der har også været **Humlehave**.

Kålgården kan ikke rigtig spores, men den må have været der, med "e karunkel" som opbevaringsrum må man regne med, der har været noget at gemme.

1773 døde Peter H. Julmands kone Anna. Nogle måneder senere trolovede Peter sig med Kirsten, Claus datter: De fik fire børn: Peter Petersen Julmand * 29.08.1782.

Denne Peter Petersen Hjulmand bliver viet i Nordborg kirke 30.06.1804 til Ellen, datter af Christen Hansen Broballe.

Den store tretavlede vidner om, at gården har været i god drift. Også gårdens stadsvogne minder om, at folkene har deltaget i livet uden for ejendommen.

Ved skift og deling den 3.07 1804 overlader enken Kirsten, boelet til sønnen **P. P. Hjulmand**.

Af Agerhøj ejendommen er jorden tilbage til boelet. Grunden af huset har ligget som ruin op til vore dage. Jorden ved Bolbrohavn 2 td. 7 skæpper 1/16 skæppe er frasolgt

Ellen døde 1819 40 år gammel, efterlader mand og 4 børn, der er * en søn **Peter Hansen Hjulmand** * 14.01.1819.

Peter Hansen Jollmand overtager ejendommen 1840.

Peter Hansen Julmand bliver viet i Nordborg kirke 6.06.1845 til Maren Hansen Schmidt.

Der er 3 sønner i dette ægteskab,

1. Peter Petersen Jollmand * 1846, senere Møllegade 15
2. **Hans Heinrich Jollmand * 1848, senere Møllegade 3**
3. Christen Petersen Jollmand * 1851, senere Nørrelykkevej 12

Peter Hansen Jollmand døde 1858 efterlader enke og 3 sønner.

Enken Maren gifter sig med ungarl Nis Nissen, der blev sættemand på gården

Da Peter Petersen Jollmand har nået den rette alder overtager han hjemmet efter moderen og Nis.

Nis Nissen køber ejendom i Nørrelykke, og tager Maren og hendes søn Christen med derud.

Hans Heinrich Jollmand blev gift med Marie Cathrine Sandvei af Nørrelykke, de overtog boelet, det nuværende Møllegade 3. Hans Heinrich solgte i 1895, efter at have frastykket en del jord, ejendommen til Hans Hellesø fra Hellesøhave.

Peter Petersen Jollmand vies i Nordborg kirke 5.06.1873 til Anne Cathrine, datter af Hans Hansen.

Peter P. Jollmand * 1846 har sikkert foretaget en del ombygninger, man må formode, det er ham der har ladet den gule mur erstatte Bindingværket på sydsiden.

Peter og Anne Cathrine får tre børn: Peter Petersen Jollmand * 30.06.1874.

En pige Maren, der blev gift Møller i Himmarn, og Hans Petersen Jollmand havde Enegården ved Svenstrup.

Den Peter Petersen Jollmand, der blev * 30.06.1874 og blev gift 17.05.1906 med møllerens tjenestepige. Anna Jensine Mortensen * på en gård i Genner 3.09.1882, skulle nok ikke have været bonde, det er ikke det, der har haft hans interesse, derimod har han været formand for flere foreninger, og protokollerne fra disse vidner om, manden skulle have været noget andet, de er nemlig perfekte Driften blev forsømt, noget af jorden blev borforpagtet.

Faderen † 1922, og kort derefter er bindingsværket på Stuehusets nordside blevet erstattet af en gul mur.

Det var også ved denne tid Danmarks nationalmuseum havde planer med Kroggården. Den blev målt op og der blev tegnet, med henblik på at flytte den til Frilandsmuseet i Brede.

I en samtale med den sidste Peter, fortæller han, familien kunne ikke den gang overskue museets tilbud, og så står kroggården der endnu.

Derefter skiftede man stråtaget med plader, efterhånden som strået trængte til at skiftes. Det betyder at det meste af tømmeret er intakt. Det gælder dog ikke bagehuset, E Bakhus, der lå syd for bygningerne, med møddingen imellem, man kunne balancere på store trædesten mellem husene. Denne bygning fik lov at stå og synke sammen, skorstenen stod i mange år, som en slags monument over ruinen.

For at blive ved bagehuset, en tegning viser, en dør i nordgavlen gav adgang til vaskerum med gruekedel og ved siden af en stor bageovn. Derefter med indgang fra vest siden en svinestald

med fire små stier, ved siden af stierne plads til brændsel, derefter et huggehus, og så igen plads til brændsel. Da arbejdsstyrken fik gravet grundriset ud, kunne man se, at der var udvidet med plads til svin ind i brændselsrum og huggehus. Op gennem trediverne, da der var svinekort, blev der leveret svin, der ligger slagteriafregninger fra den tid.

På nogle måder var Peter P. Jollmand foregangsmand, nogle af de foreninger, han var formand for, var tilsyneladende oprettet af ham selv.

Han har også kunnet se, hvad der skulle til i bedriften. I 1937-38 blev der gravet mergel på Lavensbymark af et mergelselskab, der med biler leverede mergelen på marken, Peter fik også mergel, han fik bare ikke spredt stakkene. Forpagterne har måttet sprede før de kunne pløje.

Et andet sted han var tidlig ude var, der står en motor, der har været brugt langt tilbage i tiden. Senere i mellem krigsårene blev der anskaffet en traktor. Efter 1950 er der anskaffet tre traktorer, det har måske været samlermani, der var ikke meget brug for dem. De tre stod også fastgroet i træer og buske, da arbejdsstyrken gik i gang med at rydde op.

Det var for det meste Tinne, der kørte traktoren, Peter kunne for eks. sidde på skærmen under pløjningen, så trak han i snoren, når ploven skulle ud af jorden, den gang de pløjede med bugserplov. *Tinne* fik også kørekort. De fik købt en Austin, en model fra først i tresserne, en flot bil, siden *Tinne* døde har bilen stået og ventet på, måske engang igen at komme ud.

Peter * 1874 bestemte måske til sin † i 1974. De købte roer midt i tresserne, da skulle den sidste Peter spørge far, jo *far sagde*, de kunne bruge nogle læs kålroer. Det gik bedre med fodringen nu. De havde i en periode været under polititilsyn.

Tilbage til byggeriet, I 1932 påbegyndte de bygning af et nyt stuehus. Han måtte dog for at få plads til huset købe jord og nogle gamle bygninger fra naboejendommen. Det såkaldte ”Smedested”..

Der siges, der blev bygget efterhånden som der var penge til. Men der siges jo så meget, men huset er ikke færdigbygget.

Hvornår de har flyttet ind, er der delte meninger om, men de har nok taget små skridt, boet i det nye, men brugt det gamle køkken, men efterhånden er de jo da blevet i det nye. Det har også været en væsentlig forskel, elektrisk lys i det nye, petroleums lamper og staldlygter i det gamle.

1. Anne Jensine † 1972.
2. Peter Petersen Jollmand † 1974.

Efter den gamle Peters død var det så igen en **Peter Petersen Jollmand**. Men han havde dog søsteren Anne Cathrine ved siden og det var nok hende, som man siger, der havde bukserne på, Peter var nok meget føjelig, han havde aldrig bestemt noget selv.

De havde lidt kreaturer og får og tre heste. De fik mere af jorden

bortforpagtet. Forpagteren leverede halm og hø , og efter de mange tomme papirsække at dømme, var der brugt kraftfoder. Anne Cathrine † 1981, så var Peter ene.

I 1979 oprettede bager Kurt Madsen af Nordborg en minkfarm på jord lejet af Jollmand`s. det blev nok sådan, at når Peter havde været ved dyrene, slog han et slag ind om minkfarmen, der tilbragte han en del tid, der var nogle at snakke med, Peter ville gerne snakke, og han vidste også god besked, han fulgte med i hvad der skete om ham.

Minkfarmen blev udvidet og sønnen Kim Madsen køber i 1985 den jord de har haft i forpagtning.

Det går nu sådan en del år, Peter afhænder efterhånden sine dyr, til sidst har han kun en hest. Peter er efterhånden en ældre mand, der lever en eneboers tilværelse sammen med hund og katte.

I 1994 falder han og kommer på sygehuset, han kommer hjem, men benene bliver ikke gode igen, så kommer han på plejecentret i Guderup, hvor han lever sine sidste år, som en tilfreds mand.

Ja Peter må have været glad for plejecentret . Han forærede centret en ny bus,

Den blev døbt “ Jollmann “. centerlederen har undersøgt og fundet, at Peter er døbt med to n' er, hvilket sikkert skyldes præsten, der var præster, der under det tyske herredømme prøvede at fortyske navnene. Peter har aldrig brugt dobbelt n. Peter stillede som betingelse for gaven, at

borgmester Jan Prokopek Jensen skulle give en middag, og at han selv kunne komme med ud at køre i bussen. Det var en stor dag for Peter og centret, den dag bussen ankom. Den blev straks taget i brug, den kørte Peter og Jan til Frydendal kro, hvor middagen ventede.

Tilbage til kroggården. Der var nogle, der snakkede med Peter om at oprette en fond for at bevare gården. *Da Peter ingen nære arvinger havde, ville staten tage en ordentlig bid af kapitalen. Men når han oprettede en fond, kunne slægtsnavnet bestå Fonden får navnet.*

> Jollmand's Gård <

Da Kim Madsen gerne ville udvide minkfarmen ud over det areal, han rådede over, kom der gang i forhandlingerne. Peter solgte al jorden til Kim Madsen, undtagen 1½ ha med de påstånde bygninger. Der så blev skænket til en fond, der fik sin bestyrelse, der skal prøve på at bevare gården. Det skete i efteråret 1997.

Peter Petersen Jollmand † på plejecentret 28.10. 1999.

29.06.2001 blev gården endeligt fredet.

Dermed er en 400 års historie slut.

C hr. Hansen Skrevet 2001. __